

Treball en xarxa i acompanyament emocional als centres educatius de 0-3 anys

Rosa Mas Ramis

Pedagoga, Assessora Tècnica Docent Conselleria d'Educació i Formació Professional de les Illes Balears

Arnau Francesc Pascual Vallespir

Psicòleg, Assessor Tècnic Docent Conselleria d'Educació i Formació Professional de les Illes Balears

Resum

Treball en xarxa i acompanyament emocional als centres educatius de 0-3 anys

Aquest article pretén donar a conèixer una de les experiències de treball en xarxa per acompanyar els centres educatius de 0-3 anys realitzada el primer trimestre del curs escolar 2020-2021, front a les incerteses provocades pel COVID-19, com a assessors tècnics docents de l'Institut per a l'Educació de la Primera Infància (IEPI) de la Conselleria d'Educació i Formació Professional de les Illes Balears.

L'objectiu principal d'aquesta experiència era enfortir les capacitats de gestió i organització de les direccions dels centres educatius de 0-3 anys en temps de COVID 19, així com l'acompanyament i sosteniment de la seva cura emocional i la dels seus equips.

En aquest treball en xarxa hi participaren les direccions dels centres educatius de 0-3 anys de les Illes Balears (repartides en 6 grups de treball), representants dels Equips d'Atenció Primerenca (EAP) de la Conselleria d'Educació i Formació Professional, de la Direcció General de Salut Pública i Participació i els referents de l'equip de coordinació Educovid de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.

Aquest acompanyament va constar de quatre sessions per a cada grup, realitzades durant el primer trimestre del curs escolar (setembre- desembre 2020), suposant una trobada per grup cada tres setmanes.

L'acompanyament emocional ha estat l'eina essencial en aquest treball en xarxa que ha permès el sosteniment de la seva cura emocional i enfortir les capacitats de gestió i organització de les direccions i dels seus equips.

Paraules clau: Treball en xarxa, acompanyament emocional, 0-3 anys, Covid 19

Abstract

Networking and emotional accompaniment in 0-3 year old schools

This article aims at presenting an experience of networking: Accompanying 0-3 year old schools in the first quarter of the 2020-2021 academic year, due to the uncertainties caused by COVID-19. This accompaniment was held by the technical teaching advisers of the Institute for the Education of the Early Childhood (IEPI) of the Conselleria of Education and Professional Training of the Balearic Islands.

The main objective of this experience was to strengthen the management and organizational capacities of the principals of 0-3 year old schools in the time of COVID 19, as well as the accompaniment and support of their emotional care and that of their teams.

The participants were the managing teams of 0-3 year old schools in the Balearic Islands (divided into 6 working groups), representatives of the Early Care Teams (EAP), the General board of Public Health and Participation together with the Educovid coordination team in Mallorca, Menorca, Ibiza and Formentera.

This accompaniment consisted of four sessions for each group, held during the first term of the academic year (September-December 2020), assuming one meeting per group every three weeks.

Emotional support has been the essential tool in this networking that has strengthened its management and organizational skills, as well as the support of their emotional care and that of their teams.

Keywords: Networking, emotional support, 0-3 years, Covid 19

Introducció

L'objectiu d'aquest article és donar a conèixer una de les experiències de treball en xarxa per acompanyar als centres educatius de 0-3 anys realitzada el primer trimestre del curs escolar 2020-2021, en el marc del COVID-19, com a assessors tècnics docents de l'Institut per a l'Educació de la Primera Infància (IEPI) de les Illes Balears.

L'Institut per a l'Educació de la Primera Infància (IEPI), adscrit a la Direcció General de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa, és un òrgan creat al novembre de 2008 amb l'objectiu de coordinar totes les actuacions que tenen a veure amb la primera infància de la Conselleria d'Educació i Formació Professional de les Illes Balears.

En aquest article quan anomenem els centres educatius de 0-3 anys ens referim a les escoles infantils públiques (EI) que conformen la xarxa pública de centres de primer cicle d'educació infantil públiques de les Illes Balears (de titularitat municipal, dels Consells Insulars i de la Conselleria d'Educació i Formació Professional) i els centres d'educació infantil de titularitat privada (CEI) que han signat el conveni de col·laboració amb la Conselleria d'Educació i Formació Professional per formar part de la xarxa complementària a la xarxa pública de centres de primer cicle d'educació infantil públiques de les Illes Balears

Aquesta experiència sorgeix d'un seguit d'actuacions realitzades per acompanyar la comunitat educativa 0-3 front les incerteses provocades pel Covid-19, que es començaren a dur a terme a l'inici del confinament amb la suspensió de l'activitat educativa presencial el mes de març de 2020.

Es van organitzar: ponències amb diferents especialistes (per acompanyar els professionals dels Equips d'Atenció Primerenca (EAP) oferint eines per gestionar les pròpies emocions i a la vegada poder sostenir els centres educatius de 0-3 i les famílies en el moment de confinament i en el moment de retorn a l'activitat escolar) i reunions amb les direccions dels centres educatius de 0-3 anys, professionals dels EAP, Inspecció educativa, especialistes en primera infància externs i professionals de l'àmbit sanitari, per a la preparació del retorn a les aules (a les Illes Balears els centres educatius de 0-3 anys varen ser els primers centres educatius en obrir a partir del mes de maig de 2020).

Aquestes actuacions, així com altres espais de trobada en línia de sosteniment emocional i professional, varen conduir a establir una xarxa de relació, col·laboració i reflexió de la que van sorgir diversos documents de referència[1]:

- Pla de suport del retorn a les aules de primer cicle d'educació infantil (centres educatius de 0-3 anys)
- Aspectes curriculars, metodologia i acompanyament familiar al primer cicle d'Educació Infantil (va pretendre ser una guia per encarar la reobertura en els centres educatius de 0-3 anys)
- Instruccions d'inici de curs per a centres de la Xarxa pública i de la Xarxa Complementària (centres educatius de 0-3 anys)
- Instruccions per a Equips d'Atenció Primerenca (EAP)

- Model per a l'elaboració de Pla de Contingència dels centres educatius de 0-3 anys
- Pàgina web: [FAQ - curs 2020-21 primer cicle d'educació infantil \(centres educatius de 0-3 anys\)](#)

A partir de l'experiència obtinguda els primers mesos d'obertura dels centres educatius de 0-3 anys, l'agost de 2020 es planteja per part de l'IEPI iniciar el nou curs escolar 2020-21 potenciant la xarxa d'acompanyament als centres amb els dubtes, incerteses i angoixes que se'ls presenten, amb la finalitat de trobar i mantenir un equilibri entre l'aplicació dels protocols sanitaris i la qualitat pedagògica. Es considera necessari incidir en la cura dels professionals, tret essencial en totes aquelles persones que atenen a persones.

Xarxa d'acompanyament als centres educatius de 0-3 anys

Els serveis que integren aquesta xarxa són:

- Centres educatius de 0-3 de les Illes Balears
- Equips d'Atenció Primerenca (EAP) de les Illes Balears[2]. Els EAP són serveis d'orientació que depenen de l'IEPI i actuen com equips de suport de l'atenció a la diversitat dels centres educatius de 0-3 anys de les Illes Balears[3]. Estan constituïts com equips interdisciplinars integrats per professors del cos de secundària en l'especialitat d'orientació educativa, mestres d'audició i llenguatge, mestres de pedagogia terapèutica i, en alguns casos, professors tècnics de formació professional de l'especialitat de serveis a la comunitat.
- Educacovid de les Illes Balears. L'Educacovid és un grup tècnic d'assessorament i informació sobre el Covid 19 dirigit a la comunitat educativa que s'encarrega entre d'altres, d'assessorar en mesures de Prevenció, higiene i promoció de la salut front al Covid 19 i del control, avaluació del risc i actuació davant brots als centres educatius. Pertany a la Direcció General de Salut Pública i Participació de la Conselleria de Salut i Consum.
- Educovid Mallorca, Educovid Menorca i Educovid d'Eivissa i Formentera. L'Educovid és un dispositiu d'atenció al coronavirus, dirigits als centres educatius, que s'encarrega, entre altres tasques, de la coordinació de les actuacions relatives als contactes estrets dels alumnes positius en l'àmbit escolar. Pertany a l'IB-Salut (Servei de Salut de les Illes Balears).

El mes de setembre de 2020 l'IEPI va impulsar sis grups, distribuïts en les quatre illes (Eivissa, Formentera, Mallorca i Menorca) que, amb la coordinació d'un assessor tècnic docent, conformaren la xarxa d'acompanyament als centres educatius de 0-3 anys de les Illes Balears (aproximadament 150 centres).

Aquests grups es varen establir en funció de les zones territorials d'atenció dels EAP:

- Grup 1 Menorca
- Grup 2 Eivissa- Formentera
- Grup 3 Llevant i Sud (Mallorca)
- Grup 4 Ponent- Tramuntana (Mallorca)
- Grup 5 Mallorca Centre i Raiguer-Nord (Mallorca)
- Grup 6 Palma (Mallorca)

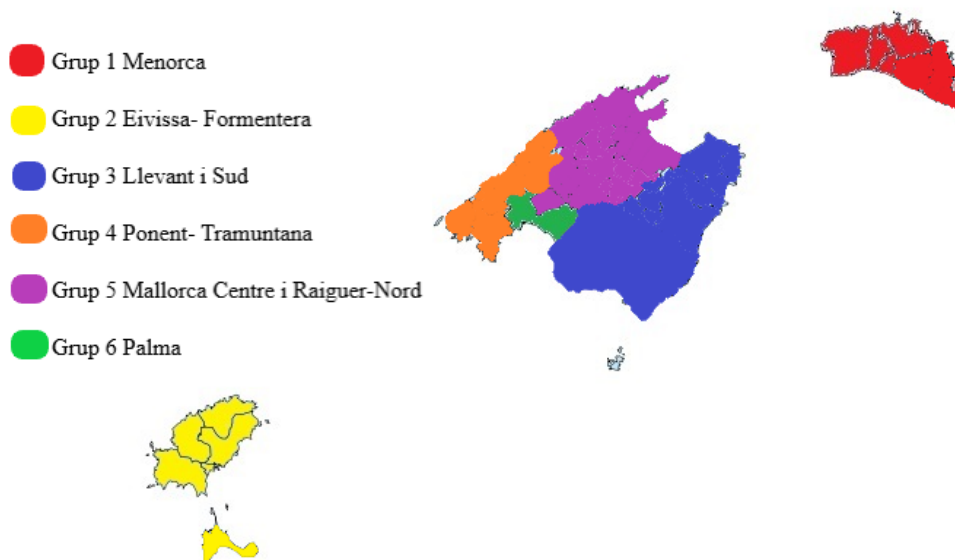

Figura 1: Mapa distribució grups d'acompanyament per Illes

L'objectiu principal d'aquests grups era enfortir les capacitats de gestió i organització de les direccions dels centres educatius de 0-3 anys, així com l'acompanyament i sosteniment de la seva cura emocional i la dels seus equips.

Aquest acompanyament va constar de quatre sessions per a cada grup, realitzades durant el primer trimestre del curs escolar (setembre - desembre 2020), suposant una trobada per grup cada tres setmanes. Hi participaven les direccions dels centres educatius de 0-3 anys de la zona, un representant de l'EAP corresponent, un representant de la Direcció General de Salut Pública i Participació i el referent de l'equip de coordinació Educovid de l'illa corresponent.

Els temes de les quatre sessions foren: a) Presentació i aplicació del Protocol d'actuació sanitari respecte a la Covid-19, b) Autocura emocional, c) L'equip docent com el pilar dels centres educatius de 0-3 anys. d) Equilibri entre l'aplicació dels protocols sanitaris i la qualitat educativa. A totes les sessions es va dedicar una part a resoldre dubtes sanitaris.

Els professionals que dinamitzaren les diferents sessions pel que fa als aspectes sanitaris foren: un pediatra responsable d'Educovid de la Direcció General de Salut Pública i Participació, una pediatra d'Educovid (Mallorca), una enfermera d'Educovid

Menorca i una d'Educovid d'Eivissa i Formentera. Pel que fa a aspectes d'acompanyament emocional i de la qualitat pedagògica dels centres: una psicòloga formada en acompanyament emocional, una mestra, formadora i terapeuta sistèmica i una assessora tècnica docent de l'IEPI

La primera sessió "*Presentació i aplicació del Protocol d'actuació sanitari respecte a la Covid-19*" es va iniciar donant a conèixer el contingut del Protocol d'actuació sanitari, incidint en la coordinació entre salut i el centre educatiu de 0-3 anys. Les professionals d'Educovid i d'Educovid de cada illa explicaren com s'havia de donar a conèixer el protocol a les famílies, així com els documents que havien d'emplenar i signar a l'inici de curs. També presentaren les actuacions que s'havien de dur a terme davant l'aparició de símptomes d'un alumne al centre educatiu. Les participants van exposar els dubtes relacionats amb l'aplicació del protocol "Els infants, han de mantenir la distància de seguretat? Quina mascareta han de dur les educadores/mestres? Les educadores/mestres han de dur guants? Com s'han de netejar les joguines o objectes de l'escoleta? S'ha de prendre la temperatura de manera sistemàtica als infants i a les educadores/mestres a l'escoleta?" per així cada centre educatiu de 0-3 pogués elaborar el seu propi Pla de contingència.

La segona sessió "*Autocura emocional*" es va centrar en presentar i vivenciar diferents recursos i estratègies per enfrontar-se com a professional i com a persona a la situació d'incertesa dins el centre educatiu de 0-3 anys. Les persones que cuiden persones, com en aquest cas les educadores i mestres que treballen amb infants i famílies, necessiten de la serenitat, la consciència i el centrament per poder realitzar la tasca del seu dia a dia sense deixar-se endur per la voràgine emocional del moment. Per tant, els recursos i estratègies vivenciats en aquesta sessió s'encaminaren cap a la importància d'aturar-se, de prendre consciència del propi cos i de l'estat emocional, de com afrontar les angoixes i les pors interiors, de mirar la situació actual prenent consciència de quin és el propi relat mental i les pròpies creences personals. En definitiva, de fer un procés d'autoconeixement per regular i gestionar les pròpies emocions.

La tercera sessió, "*L'equip docent com el pilar dels centres educatius de 0-3 anys*", donant continuïtat al contingut de la sessió anterior, es va iniciar ampliant les eines i recursos per ajudar en temps d'incertesa: cuidar el cos (alimentació sana i conscient, exercici físic), cuidar la ment (evitar la sobreinformació, re-enfocar els recursos) i cuidar les emocions (reflexionar, centrar-nos en l'aquí i l'ara, mantenir una actitud positiva) i el seu maneig. Una vegada facilitades les eines i recursos de treball interior, es van dur a terme dinàmiques (*terres i arena, mirar-nos als ulls, art com a eina per a les emocions: pintura, fotografia, curtmetratges*) per acompanyar la direcció del centre en el seu lideratge, reforçant la idea de l'equip docent com a pilar del centre educatiu i enfortint la capacitat de la direcció d'acollir les mirades de tot l'equip.

La quarta sessió "*Equilibri entre l'aplicació dels protocols sanitaris i la qualitat educativa*" es va iniciar fent memòria de les dificultats que es trobaren en el moment

d'obrir els centres educatius de 0-3 i compartint les solucions dutes a terme. Es va fer un repàs dels moments del dia dins el centre (entrades i sortides, acollides dels infants, berenars i dinars, aula i pati,..) posant en comú els sistemes que els havien funcionat pedagògicament adoptant les mesures sanitàries corresponents. Tot amb la finalitat de mantenir l'equilibri entre la qualitat educativa i les mesures sanitàries adoptades, donant-se idees les unes a les altres.

A la darrera sessió d'aquest grup d'acompanyament a les direccions dels centres educatius de 0-3 anys es va realitzar una valoració de l'experiència viscuda. Una de les conclusions principals va ser poder donar continuïtat a la xarxa d'acompanyament creada.

Conclusió

Aquesta experiència reafirma el valor que donam al treball en xarxa i a la importància de l'acompanyament emocional.

La col·laboració de diversos serveis (centres educatius de 0-3 anys de les Illes Balears, Equips d'Atenció Primerenca de les Illes Balears, Educovid Eivissa Formentera, Mallorca i Menorca i Direcció General de Salut Pública i Participació) amb un projecte comú (*Retorn a les aules després de la suspensió de l'activitat educativa presencial pel Covid-19*) ha facilitat ampliar la mirada per poder pensar, comunicar i actuar per aconseguir un equilibri entre l'aplicació dels protocols sanitaris i la qualitat pedagògica en el dia a dia dels centres educatius de 0-3 anys.

L'acompanyament emocional ha estat l'eina essencial en aquest treball en xarxa que ha permès enfortir les capacitats de gestió i organització de les direccions, així com l'acompanyament i sosteniment de la seva cura emocional i la dels seus equips.

Aquesta xarxa d'acompanyament ha estat possible gràcies a la col·laboració i participació d'aproximadament cent cinquanta directores de centres educatius de 0-3 anys, professionals d'Equips d'Atenció Primerenca, professionals d'Educovid i d'Educacovid de les Illes Balears.

La valoració feta des dels diferents serveis implicats ha estat molt positiva i s'ha decidit donar continuïtat a aquesta xarxa d'acompanyament dels centres educatius de 0-3 anys de les Illes Balears. Per aquest motiu s'han programat sis sessions més per cadascun dels grups, que es realitzaran entre el mes de març i el mes de juny de 2021, amb la finalitat de seguir acompanyant en la "*Coordinació i gestió dels centres educatius de 0-3 anys*", enfortint i ampliant la xarxa creada amb la incorporació de nous professionals a la mateixa.

Testimonis

A continuació alguns dels testimonis que han participat en aquests grups d'acompanyament:

El Flor de Murta, Algaida (Mallorca)

Els centres de primer cicle d'educació infantil, vàrem ser capdavanters en obrir les nostres portes, ja que era molt necessari facilitar la conciliació laboral i poder acollir aquells infants que més ho necessitaven i les seves famílies. Aquest fet, va suposar, angoixa, incertesa...i una diversa suma d'emocions enfrontades. Tanta sort, que hem pogut comptar amb el suport del gran equip de professionals que componen l'IEPI que treballen des de fa molts d'anys dia rere dia, lluitant per una millora en l'educació i l'atenció dels infants i de les seves famílies de 0 a 3 anys. Per això, en tot moment, han vetllat força pel nostre benestar psicològic i emocional i ens ho han demostrat de valent, posant al nostre abast totes aquelles eines i recursos necessaris per facilitar al màxim una tornada segura i eficaç.

Ens han aportat formacions, assessorament, acompanyament emocional, mesures adaptades al nostre cicle, trobades amb sanitat, han resolt els nostres dubtes i sobretot ens han inclòs en tot moment en el procés tenint en compte la nostra veu com a professionals. I tot això, durant el confinament, al retorn a les aules, durant i actualment. No ens han amollat de la mà i ens han demostrat plena confiança en tot moment. Gràcies per la bona feina que sempre duis a terme i per fer-nos el camí més assolellat.

Marta Sousa Planisi

Directora El Flor de Murta, Algaida (Mallorca)

EAP Eivissa- Formentera (Eivissa)

Setembre de 2020 no era un inici de curs com els que havíem conegut fins ara. La incertesa i la por estaven presents en la majoria dels professionals que treballem en l'etapa 0-3, però també el convenciment i el compromís cap als nostres infants i les seves famílies de la necessitat d'obrir portes i normalitzar la tornada a les aules fent-la el més humana i segura possible.

Uns mesos abans, al juny, es va crear una comissió pedagògica per avaluar i repensar la "nova realitat" que ens trobaríem a les aules, en la qual varen participar, a més dels professionals educatius, personal de l'àmbit sanitari per tal de donar una resposta educativa de qualitat lligada als protocols sanitaris.

En aquest escenari, arribà el setembre. L'IEPI va impulsar la creació d'una comissió de Salut- Escoletes, on hi estàvem representats tots els centres públics i de la xarxa complementària, l'EAP i professionals sanitaris. A les diferents reunions d'aquesta comissió, s'han pogut compartir tots els dubtes, expressar les pors, rebre assessorament, compartir protocols i bones pràctiques, però també s'ha posat en valor la importància de l'estat emocional dels cuidadors.

L'educació emocional és un dels pilars de l'etapa infantil, però poques vegades es dedica un espai per a la cura de la salut emocional dels cuidadors. Durant les trobades de la comissió s'han explicat estratègies i compartit dinàmiques individuals i de grup per enfortir la salut emocional.

Ha estat una experiència molt positiva el poder formar part d'aquesta comissió i poder trobar un espai on compartir i fer TRIBU, on tots tenim un paper fonamental en el funcionament, organització i suport afectiu i emocional de la resta del grup.

Laura López Veny

Mestra d'Audició i Llenguatge EAP Eivissa- Formentera (Eivissa)

Direcció General de Salut Pública i Participació, Palma (Mallorca)

Una de les funcions de la Direcció General de Salut Pública durant aquesta pandèmia ha estat el treballar per a que la tornada a l'escola fos segura.

Moltes escoles de primer cicle d'educació infantil varen obrir al mes de juny a un moment on la incertesa era gran i es varen haver de reinventar per donar suport a les famílies amb la conciliació laboral, donant més importància a la vessant sanitària que a la pedagògica.

Hi havia molts determinants importants, per una banda, la por i angoixa tant per part de les famílies com de les cuidadores; les mesures havien de ser estrictes i havíem de pensar si l'escola podia adaptar les aules per ajudar als nins a complir les mesures recomanades; els infants havien estat dos mesos a casa confinats patint situacions d'especial dificultat (separació dels padrins i padrines, dels amics, de les educadores i resta de personal del centre educatiu de 0-3 anys), pèrdua de rutines, mal hàbits (alimentació no saludable, tabaquisme passiu...)

Es varen plantejar sessions via zoom amb les educadores de les escoletes de les illes. Aquestes sessions tenien una part expositiva sobre les mesures establertes en cada moment i un torn de preguntes i reflexions. A la vegada es va posar en marxa un correu (educacovid) per resoldre dubtes. S'han elaborat també recomanacions per sortides fora del centre educatiu, per a dur a terme activitats d'acompanyament familiar etc.

La experiència ha estat molt satisfactòria. Ha estat un espai d'aprenentatge mutu on hem hagut de adaptar la seguretat amb el fet de que a l'etapa de 0-3 anys el vincle, el descobriment i l'experimentació son fonamentals, intentant en la mesura del possible que els infants poguessin viure el dia a dia segurs però amb tota la normalitat possible.

S'ha creat una relació educació 0-3 anys -salut publica. Des de fa molts anys s'ha treballat conjuntament amb educació en la promoció de la salut (alimentació saludable, salut afectivosexual, addiccions) però sobre tot en cicles educatius superiors sense tenir en compte que el període de 0 a 3 anys és un període clau on s'estructuren les bases fonamentals d'una persona, es a dir el llenguatge, els hàbits, les habilitats socials, les capacitats cognitives i el desenvolupament emocional i psíquic.

Kata Nuñez Jiménez

Responsable Educacovid de la Direcció General de Salut Pública i Participació, Palma (Mallorca)

El Es Pouet, Alaior (Menorca)

Com tothom ja sap, ha estat un començament de curs complicat degut al moment sanitari que estem vivint. El mes de setembre hi havia moltes incerteses, inseguretats, pors, dubtes sanitaris, dubtes sobre protocols, metodologies...

L'IEPI, imprescindible per la nostra etapa educativa 0-3, ens va oferir fer algunes trobades de salut-escola, on hi estàvem convidades totes les directores i directors d'escoles 0-3 de Menorca, representants de l'EAP, personal de salut de primerenca i una persona experta que ens ajudés a engegar aquest nou curs amb la màxima confiança, seguretat, optimisme i serenor possible.

Trobar un moment del matí va ser un poc complicat a l'hora de conciliar suports dins les aules i coordinar a les companyes durant la jornada, tot i així només puc dir que va valer molt la pena.

A l'obrir l'ordinador i trobar-nos totes les companyes de 0-3 juntament amb les persones que dinamitzaven les sessions, va ser una gran empenta per l'equip directiu tant personalment com laboralment. Una ajuda a l'hora de mostrar confiança, saber escoltar les necessitats de les companyes, trobar recursos a l'hora de facilitar tasques o organitzar espais segurs per seguir amb la màxima normalitat el dia a dia dins la nostra estimada escola.

Només puc estar agraïda per les paraules rebudes de les persones allà presents, que et demanin com et sents, com et trobes, que posin paraules a als sentiments que tens a dins i no tens moment per compartir-los, va ser un alliberament d'angoixes i sentiments negatius.

Agraïda a les representants de salut, persones que han fet un esforç sobrevingut per poder-nos brindar el seu estaló en tot moment com també trobar les respostes

immediates i clares que ens resolien dubtes comuns a totes les educadores allà presents (protocols d'entrades i sortides, de neteja d'espais, tipus de mascaretes, telèfons i correus electrònics per resoldre dubtes sanitaris...) i sempre en un ambient de calma i confiança.

Agraïda també a les ponències que ens varen traslladar a un lloc de reflexió i d'autoconeixement molt important en aquests moments i que deixem en segon lloc degut a tota la dinàmica laboral que tenim actualment.

Com a directora he de dir que m'he sentit molt acompanyada, que he agafat moltes idees d'aquelles trobades per poder-les compartir a l'escola entre les meves companyes, que he agafat forces i il·lusions que havia perdut per el camí i que m'han fet sentir molt important dins el meu equip de feina.

Mil gràcies per ser al nostre costat!

Mari Orfila Pons

Directora EI Es Pouet, Alaior (Menorca)

CEI de xarxa complementària Mafalda, Sant Jordi de Ses Salines (Eivissa)

Quant miro endarrere i faig memòria sobre el 2021 i el nostre recorregut com a centre d'educació infantil durant la pandèmia, hi ha un "link" directament emocional. S'obri una finestra que comunica amb un munt de sentiments contradictoris: incertesa i a la vegada confiança en el futur, ambivalència acompanyada del que volíem fer i sabem fer, por i a la vegada seguretat en la nostra tasca i l'amor a la nostra professió, i és clar, sobretot dubtes i molts d'interrogants. I entre tot aquest moviment interior, es varen obrir altres finestres, que literalment eren finestretes virtuals al nostre ordinador en forma de formacions o grups de treball que ens va brindar l'IEPI pel fet de formar part de la Xarxa Complementària de escoles de les Illes Balears. Un dels recursos va ser una formació dirigida a les direccions i coordinadores dels centres que va ser guiada per persones amb gran implicació i caliu a la nostra etapa 0-3. La formació tenia com objectiu contrastar la informació sanitària i actualitzar-la, i anar resolent molts de dubtes que sorgien contínuament pel fet d'enfrontar-nos al canviant món del COVID. A més a més ens varen sentir escoltades i ens varen donar recursos personals per poder tenir la seguretat i fermesa necessàries durant el primer trimestre del curs vigent. Ens vàrem sentir afortunades per l'escolta i l'acompanyament d'aquelles hores. Gràcies.

Rosario Dorador López

CEI de xarxa complementària Mafalda, Sant Jordi de Ses Salines (Eivissa)

EduCovid, Palma (Mallorca)

Al març de l'any 2020 la situació de pandèmia generada per la COVID-19 va implicar inicialment un tancament de tots els centres educatius per la incertesa de si els infants poguessin ser importants transmissors. La reobertura al juny només dels Centres d'Educació Infantil 0-3 va generar en aquests molts dubtes i temors davant d'una situació desconeguda. Des de la Conselleria d'Educació es van crear sessions informatives per videoconferència amb els directors i les directores de les escoles, tècnics de Salut Pública i pediatres del IB-Salut. Aquestes reunions tenien un objectiu clar: compartir i resoldre els dubtes per poder reobrir amb seguretat aquests centres.

La nostra experiència ha estat molt positiva. Inicialment vam percebre que existia molta por als contagis, a no poder compaginar les funcions de docents amb el compliment del protocol atès que estàvem davant d'una situació totalment desconeguda. Però gràcies a aquestes sessions es va veure com aquests dubtes s'anaven resolent i les por inicials s'anaven dissipant.

En les reunions s'explicava com portar a la pràctica els protocols creats, tenint en compte l'edat del grup (la normativa els exigeix de portar mascareta) i la dificultat de no poder mantenir la distància de seguretat. Es va fer especial èmfasi en la necessitat de crear grups bombolla, així com mantenir una adequada neteja de mans i ventilació a les aules. Se'ls va explicar també quins eren els símptomes compatibles amb COVID-19 i el circuit a seguir.

A mesura que les sessions s'anaven desenvolupant, els centres anaven obrint i es posaven en pràctica els protocols, vam poder percebre com l'angoixa inicial poc a poc anava desapareixent i deixava pas a la tranquil·litat i les bones percepcions de poder tornar a aquesta nova normalitat imposada per la pandèmia.

El temps i les dades han reflectit que gràcies als protocols creats, a aquestes sessions i, sobretot, a la feina ben feta realitzada des dels Centres d'Educació Infantil, el nivell de contagis ha estat baix, podent afirmar que els centres educatius són espais segurs.

Aina Caldentey Ribera

Infermera i Coordinadora EduCovid, Palma (Mallorca)

Marina Colom Seguí

Pediatra de EduCovid, Palma (Mallorca)

Mercedes Escarrer Jaume

Pediatra de EduCovid, Palma (Mallorca)

Mestra, formadora i terapeuta sistèmica (Menorca)

El mes de setembre estava navegant per mars d'incertesa quan vaig rebre la trucada des de el IEPI demanant-me participar com a experta en el grup salut i centre educatiu de 0-3 anys.

Està ben clar que no hi ha casualitats a la vida. He de reconèixer que en aquells moments tenia una sensació de no control en molts dels àmbits de la meua vida i aquella demanda em va fer despertar. Més que mai em tocava viure el present conscientment i retrobar-me, trobar les certeses dins la meua brúixola interior per poder ajudar a l'equip.

Sempre he cregut molt en el treball en xarxa, ja hi havia treballat, i ara mirant enrere veig que va ser una aposta per part del IEPI que ens va ajudar, enriquir i donar seguretat a tots. Calia de tots els tripulants d'un vaixell per arribar a Ítaca.

La primera trobada es respirava una sensació barrejada de: pors, dubtes, incerteses, manca de control... per tota la nova situació que s'havia generat arran de la pandèmia. On una sèrie de protocols i mesures noves, feien trontollar la mirada educativa de la primera infància per la que tant s'havia lluitat i posava el punt de mira en canvis, cap a totes les persones que configuraven el centre educatiu de 0-3 anys (personal educatiu, personal de serveis, famílies i infants).

Val a dir, que a partir de la primera mitja hora, el grup, l'equip, era un! També s'ha de reconèixer que el capità del vaixell amb el seu caràcter amorós, facilitador i feiner, va propiciar un ambient des de primer minut on tot fluïa.

Tothom s'escoltava, ajudava, aportava, s'entenia d'una forma empàtica. Va ser preciós veure i viure com cadascun de nosaltres donava tot el millor que tenia i sabia, per ajudar i afavorir l'obertura de les escoles amb tots els canvis necessaris. Però en cap moment es va deixar de mirar i facilitar el benestar de totes les persones que en formaven part. Es va unir la mirada sanitària i educativa posant respecte, amor i un enteniment que no hi ha paraules per descriure'l.

Personalment he d'agrair a cada persona de cada grup tot el que em va aportar, enriquir... Vaig aprendre i créixer com a persona i com a professional. Però he de reconèixer, que les aportacions de la basant sanitària van ésser sorprenents en tot moment: explicant, cercant, revisant, empatitzant, escoltant... i donant resposta a tot allò que se'ls hi preguntava.

Finalment el vaixell va arribar a Ítaca i les escoles van obrir amb tot l'ajuda i l'esforç que van posar les persones que hi treballen, juntament amb l'acompanyament dels recursos i eines que s'havien trobat entre tot el grup salut i centre educatiu de 0-3 anys.

Rosa Maria Pallisé

Mestra, formadora i terapeuta sistèmica (Menorca)

EI Esporles, Esporles (Mallorca)

Tots coneixem la realitat del 0-3, una etapa moltes vegades oblidada i menyspreada on les passes cap el seu reconeixement com etapa educativa i professionalització eren petites, lentes, i d'anada i tornada. Des de les escoles sempre hem pensat que pel bon funcionament d'aquestes era clau que l'administració educativa s'impliqués amb l'etapa, que conegués el seu dia a dia per tal de construir un bon model organitzatiu i pedagògic.

D'uns anys enrere podem dir que aquest model s'està construint, les escoles, l'IEPI i Equips d'Atenció Primerenca estan fent un esforç per anar construint centres on el benestar dels infants i de les seves famílies, les bones pràctiques educatives i l'equitat es converteixin en els eixos pedagògics dels centres educatius de 0-3 anys.

Una vegada més, així s'ha demostrat amb l'acompanyament que hem rebut les Escoles per part de l'IEPI des de la Conselleria d'Educació i la Conselleria de Salut amb la crisi generada per la Covid-19.

El mes de maig de 2020 vam saber que les escoles serien els primers centres educatius en començar el procés de desescalada a la nostra Comunitat Autònoma. Els dubtes, incerteses, neguits i perquè no dir-ho, por d'aquells moments ens envaïen, havíem de mester l'acompanyament i suport per afrontar aquella situació.

Les reunions en xarxa organitzades per l'IEPI on ens trobàvem les coordinadores dels centres amb els representants d'educació i sanitat ens van aportar la calma i seguretat que havíem de mester inicialment per fer front als protocols sanitaris, a donar resposta a les necessitats de les famílies, als dubtes que ens sorgien entre les mestres i a llevar-nos la por que ens tenia bloquejades. Ara, després d'un final curs 2019-2020 atípic i d'un 2020-2021 amb quasi dos trimestres de curs iniciat seguim amb dubtes i preocupacions i elles ens segueixen donant resposta a les nostres necessitats.

Malgrat la saturació viscuda aquests mesos, el 0-3 ha estat molt present als ulls de l'Administració Educativa i Sanitària, i podem dir que si alguna cosa hem après amb aquesta crisi es que humanitzar les situacions i sentir-nos acompanyats és la base per seguir endavant.

Francisca E. Arbós Purxet

Directora EI Esporles, Esporles (Mallorca)

Notes:

[1] https://www.caib.es/sites/primerainfancia/ca/recursos_curs_2020-21/

[2] https://www.caib.es/sites/primerainfancia/ca/eap_presentacia/

[3] https://www.caib.es/sites/primerainfancia/ca/eap_contacte_i_zona_datencia/

Correspondència amb els autors: Rosa Mas Ramis. E-mail: masramis@gmail.com. Arnau Francesc Pascual Vallespir. E-mail: arnaufrancesc@hotmail.com